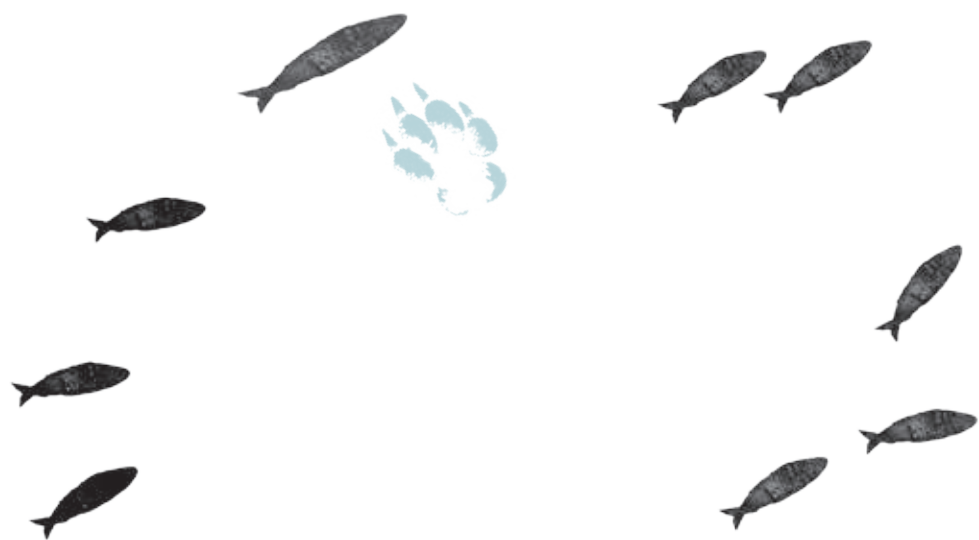

Kiran Millwood Hargrave

LEILA A MODRÁSTÁ LÍŠKA

Ilustroval Tom de Freston

LEILA

A

MODRASTÁ

LÍŠKA

Kiran Millwood Hargrave

LEILA
A
MODRASTÁ
LÍŠKA

*Ilustroval
Tom de Freston*

slovar

*Naš najväčší obdiv patrí Alison Padleyovej alias „autorke číslo tri“,
ktorá vdýchava našim príbehom život a pretavuje ich na papier. K a T*

Z verejných fondov podporil
Fond na podporu umenia.

u. fond
na podporu
umenia

Text copyright © Kiran Millwood Hargrave 2022

Illustrations copyright © Tom de Freston 2022

Translation © Alexandra Škorupová 2023

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2023

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať
ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými,
alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve
prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému
a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Z anglického originálu

Kiran Millwood Hargrave: *Leila and the Blue Fox*,

ktorý vyšiel v roku 2022 vo vydavateľstve

Hodder & Stroughton Limited v Londýne,

preložila Alexandra Škorupová.

Zodpovedný redaktor Milan Nižný

Editorka Katarína Škorupová

Sadzba a zalomenie Alias Press, s. r. o., Bratislava

Tlač Finidr, s. r. o., Český Těšín

ISBN 978-80-566-6043-0

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

www.slovart.sk

*Venované všetkým deťom, čo musia opustiť
svoj domov a nájsť si nový - pevne veríme,
že sa tam cítite prijaté a milované.*

*Naším milovaným synovcom a neteriam:
Tilly, Fredovi, Leovi, Emily, Pippe,
Isle, Tedovi, Albie a Lily.*

ZALOŽENÉ NA SKUTOČNOM
PRÍBEHU POLÁRNEJ LÍŠKY ANNY,
KTORÁ PREŠLA CELÝM KONTINENTOM.

„VŠETCI sme prepojení, navzdory hraniciam...

Navzdory múrom, ktoré staviate.

Príbehy sú totiž superhrdinovia, aby ste vedeli,
a prenikajú aj cez vaše múry.

- *Elif Shafaková, spisovateľka*

Inuiti ju volajú *tiriganiarjuk*, malá biela, aj keď je tmavá, sivo-modrá ako najhrubší ľad, ako skaly, medzi ktorými si hľadáva potravu. Vedci, ktorí ju sledujú, ju nazývajú Miso, pretože je to meno pôvabné a drsné zároveň a presne tak podľa nich vyzerá. Po našom jej hovoríme líška, ale ona je oveľa viac ako líška, *tiriganiarjuk* alebo Miso:

Huňaté labky, ktoré ju nosia po tých najchladnejších miestach. Uši, čo sa otáčajú a načúvajú, či hlboko pod snehom a ľadom nepláva treska. Rovnováha, vďaka ktorej stúpa po najstrmších útesoch, hľadá vajíčka a vtáčatka. Vrčanie, štekание a cenenie zubov, žalúdok, ktorý zviera vlčí hlad. Potreby, ktoré nevie pomenovať, no ťahá sa za nimi ako strelka na sever. Je to všetko a ešte viac. Je jednoducho sama sebou.

Pozerať im do očí, no nie príliš uprene, priveľa nežmurkať, usmievať sa, ale neukazuj zuby, iba očami, ale pozor, aby si nežmurila.

Leila si v hlave opakuje Monine inštrukcie. Vravievala jej ich tak často, že si dokáže presne vybaviť sesternicin hlas a spôsob, akým ich dávala. S miernou panikou, ktorú sa snažila zakryť. Odraz v zrkadle však Leilu nepočúva. Vyzerá unavene a zíza na ňu žena, ktorá stojí pri umývadle vedľa nej a až podozrivo dlho si mydlí ruky.

Mydlo na letisku vonia prísadko a v kombinácii s chemikáliami zo záchoda sa z toho Leile zdvíha žalúdok. Mala zjesť ten banán, čo jej Mona nanútila. Z ťažkého ruksaku ju niečo tvrdé tlačí do chrbta.

Po kontrole batožiny všetko len tak nahádzala naspäť, keďže vedela, že ju čaká letisková sprievodkyňa a pozerali sa na ňu ľudia, čo chodili okolo. Už teraz vyčnieva z radu, to je jasné. Nebolo tam žiadne iné dieťa, čo by cestovalo samo. Ani dievča s čiernymi vlasmi a svetlohnedou pokožkou. A už vôbec nikto, kto by dostal od sesternice presné inštrukcie, ako sa má pozerat' na imigračného úradníka.

Leila to s odrazom v zrkadle vzdá a napraví si ruksak.

Pozeraj im do očí. No nie príliš uprene.

Aj žene vedľa nej by sa zišli Monine rady. Leila sa otočí a opäťuje jej pohľad. Potom, keď sa žene sfarbia líca doružova, vypočoduje zo záchodov s pocitom, že o pár centimetrov narástla. Nečaká, kým žena úplne stratí nervy.

Ten pocit ju však opustí už po pár krokoch. Zrazí sa so sprievodkyňou a do nosa jej udrie sladká vôňa parfumu.

„Hupsiky-dupsiky,“ povie chudá opálená blondína menom Fiona. Fiona má na sebe úzku puzdrovú sukňu, ktorá jej tlačí kolená tesne ku sebe, podpätky, čo hlasno klopajú na lesklej letiskovej podlahe, a zdá sa, že podľa nej sa s dvanásťročnými treba rozprávať akoby mali šesť.

„Všetko v poriadku? Umyla si si ruky?“

Leile to nepríde hodné odpovede a Fionin úsmev trochu povädne.

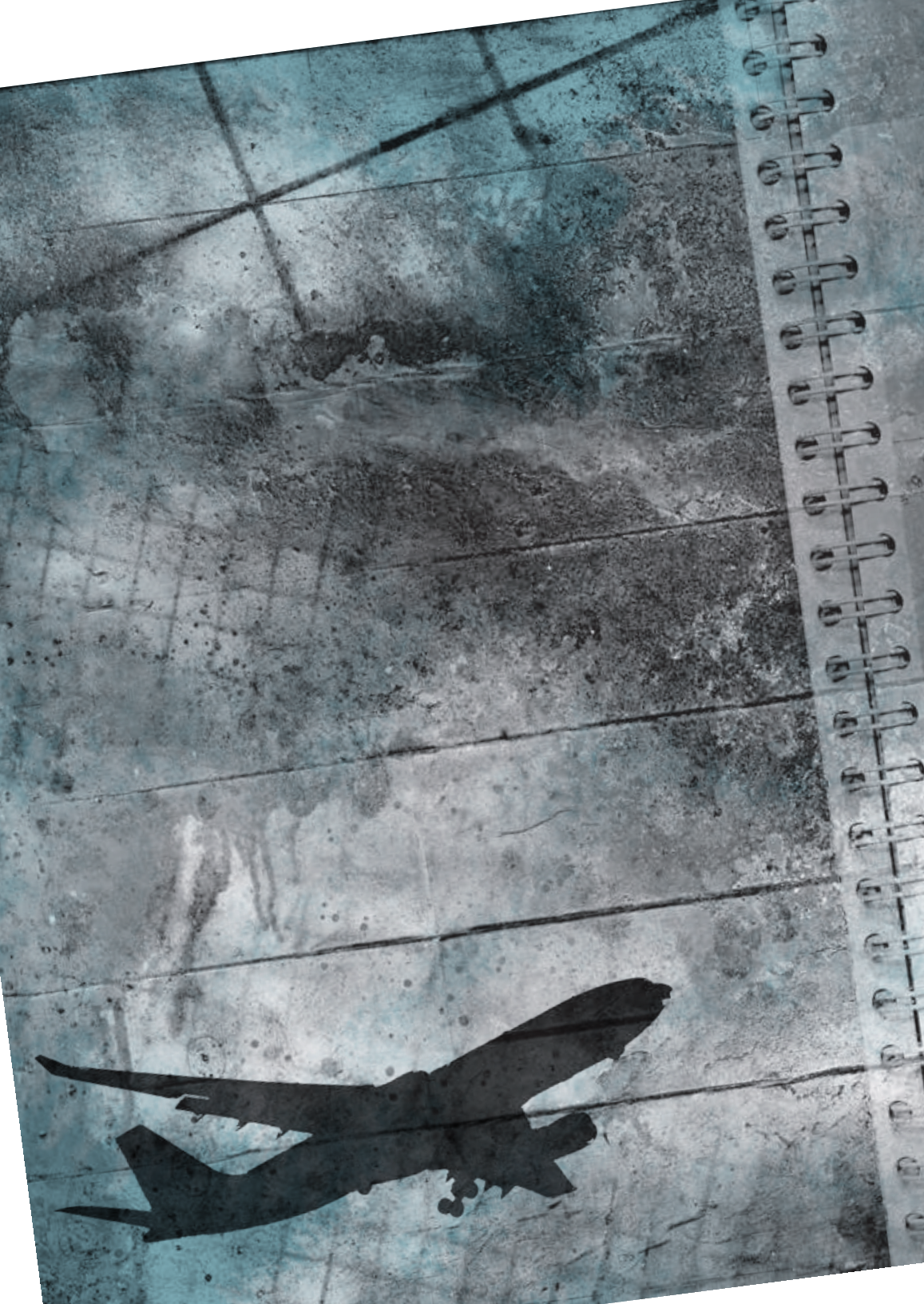
„Tak teda dobre,“ potľapká Leilu po hlave. „Pripravená? Môžeme ísť. Tadiaľto.“

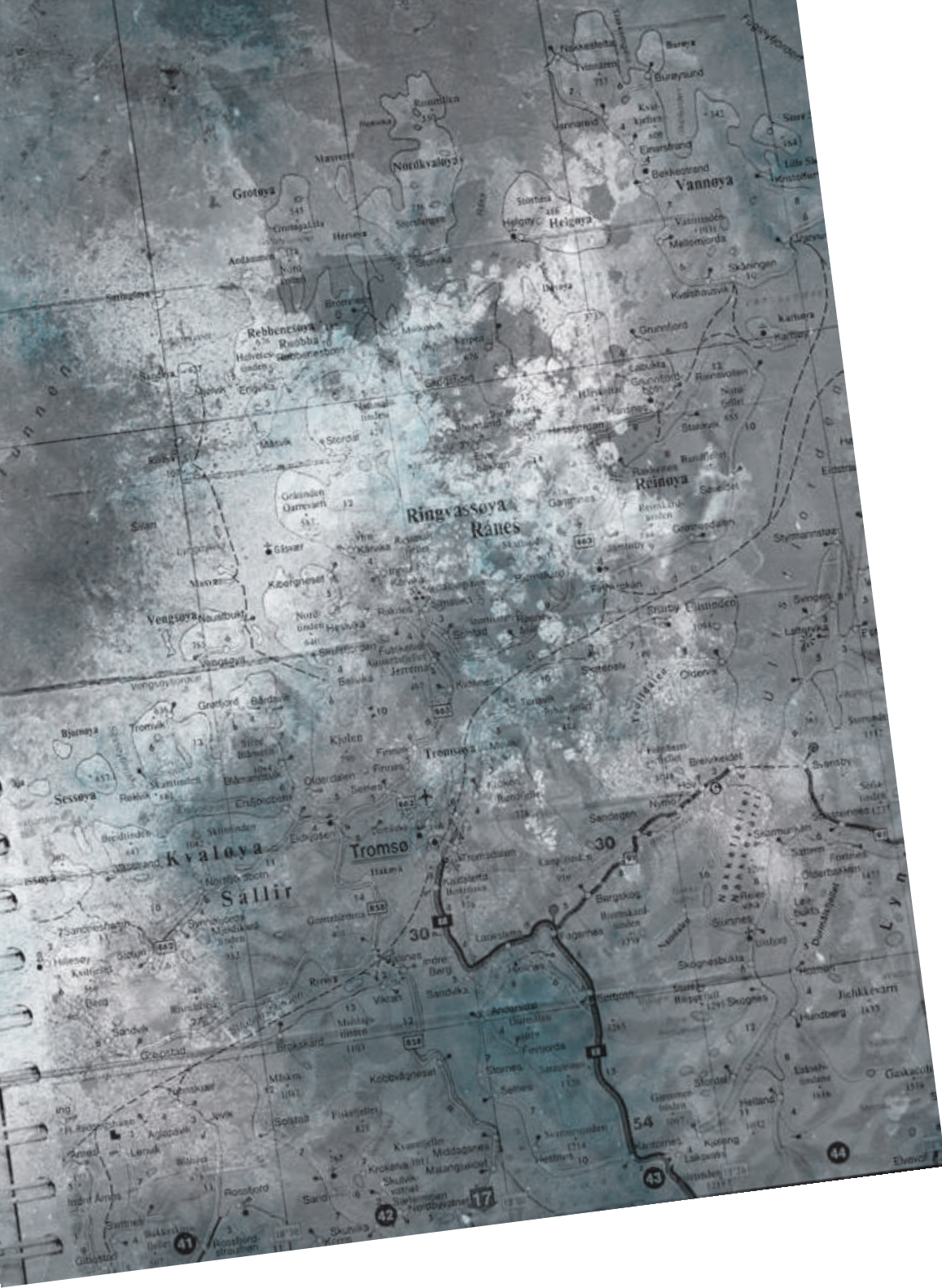
Leila sa snaží prehltnúť guču v hrdle. Blížia sa k tabuli popísanej neznámou nórcinou a pod ňou kurzívou stojí *Imigračná kontrola*. Fiona ju vedie popri malých radoch pre *Národné a medzinárodné príchody* a *Schengen*, a *Vnútroštátne cesty*, až ku malému okienku celkom pri stene. Sedí za ním muž s unavenými očami a nad hlavou mu svieti tabuľa.

Cudzinci

Leilu ten nápis prekvapí. Presne tak sa cíti, odkedy odišla z tetinho domu v Croydone.

Postavia sa pred neho. Pred poslednú prekážku na tejto ceste, na ktorú sa mesiace pripravuje. Nie je to veľmi dobre naladený úradník.

Pozerať im do očí, no nie príliš uprene, priveľa nežmurkať.

Okienko je vyššie ako Leilina hlava. Vidí mužovi čelo a šedivé vlasy. Trošku sa nakloní dopredu a natiahne ku nej ruku. Prepadne ju absurdné nutkanie potriať mu ňou.

„Pas,“ povzbudivo povie Fiona a vycerí na úradníka zuby. Leila v hlave zanádáva a predstaví si, ako Mona prevracia oči. *Pas si dopredu priprav*, hovorila. Preto išla Leila na záchod. Párkrát sa zhlboka nadýchnuť, nacvičiť si, ako sa má tváriť, a nachystať si pas tak, aby ho mala poruke. Zízajúca žena ju rozladila. Teraz si spotenými rukami skladá ruksak, aby ho prehľadala.

Rukou rozpučí banán. Po takom dlhom čase v ruksaku úplne zmäkol. Cíti, ako si ho rozmazáva po knihe a telefóne, po Moniných slúchadlách, a zmocňuje sa jej panika. Rozmýšľa, kde ho len naposledy videla. Nenechala ho v tej plastovej nádobe? Keď jej ten strohý muž kontroloval batožinu?

„Hupsiky-dupsiky,“ Fiona sa zasmieja a vytiahne modrú knižku. „Úplne som zabudla, že si mi ho dala!“

Podá ho úradníkovi a Leila potláča slzy. *Všetko v poriadku*, prihovoriť sa búšiacemu srdcu. Prikrčí sa, aby si zapla ruksak, a rýchlo si utrie tvár. Na líci jej zostane lepkavý kúsok banána. Skôr ako si ho stihne zotrieť, ju Fiona zľahka potiahne dozadu, aby mohol muž porovnať jej tvár s fotkou na pase.

Pozerať im do očí, no nie príliš uprene, priveľa nežmurkať. Ale ona žmurká, a veľa, aby zabránila slzám pustiť sa jej z očí.

Zareže si nechtami do dlaní a muž si ju prezrie. V krku jej rastie obrovská guča a ťažko sa jej dýcha. Neznáša to, toto celé. Lúčenie s Monou a tetou na letisku, let, suchý a umelý vzduch v lietadle a aj príliš tichú a usmievavú Fionu. Neznáša muža, čo jej prezeral batožinu, ženu, čo na ňu zízala, banán a tohto úradníka, čo na ňu pozerá, akoby...

No on sa už pozerá do pasu. Ruka sa mu naťahuje a nacvičeným pohybom jej dáva pečiatku. Tá uspokojivo klikne a podá jej pas naspäť. Nie Fione, ale jej.

„Vitaj v Tromsø,“ povie melodickým unudeným hlasom.

Zoberie si pas. Bola to hračka, zvládla to. Časť, ktorej sa s Monou najviac báli. Časť, z ktorej mala nočné mory. Nočné mory plné bielych miestností a prevrátených stolov. Hotovo. Leila si rukávom zotrie banán z tváre. Od úľavy sa jej točí hlava a nasleduje Fionu ku batožinovému pásu, na ktorom už krúžia kufre.

„Všetko v poriadku?“ opýta sa jej Fiona. Leila má konečne pocit, že by mohlo byť.

Pomaly vydýchne. Unavuje ju byť neustále v pozore a pripravená na obranu. Či už voči občasným poznámkam, alebo len zízaniu. Deje sa to aj v škole, kde je viac dievčat z Blízkeho východu, a dokonca aj zo Sýrie. Aj preto je pre ňu najväčšia úľava, keď z nej imigračný úradník spustí zrak. Keď už nemôže byť neviditeľná, chcela by aspoň zapadnúť.

Na páse sa k nim privezie batožina, otlčený kufor, ktorý jej požičala teta, amma. Leila potláča smiech a sleduje Fionu, ako

sa v priúzkej sukni pasuje s ťažkým kufrom a snaží sa ho dostať na rozvázané kolieska.

„Vyber si kabát,“ poradí jej Fiona. „Nórske teploty sú trochu nižšie, ako ste zvyknutí doma.“

Leila pochopí, že ako doma asi myslí Anglicko, a trochu ju to rozladí. Na svoj predošlý domov si veľmi nespomína a Mona sa o ňom rozprávať nechce. Amma občas rozprávala o trhoch, na ktoré pražilo slnko a predávalo sa tam ovocie, čo vedela pomenovať iba po arabsky, o ich byte, kde mali klimatizáciu v každej izbe, a o ručne tkaných kobercoch, čo tam museli nechať. Alebo o ich mačke Basbouse. S mamou ju stále oplakávali, pretože ju tam museli nechať susedovi, ktorý už nemal ani stály prívod elektriny a teplej vody. Akoby to všetko boli skôr sny, ako spomienky. Čím viac o nich rozprávala, tým nejasnejšie sa jej vybavovali.

„Kabát!“ pripomenula jej Fiona. „Vytiahni si ho.“

Leila rozopne kufor a rozzipsuje prednú časť. Mona jej ho starostlivo pobalila. Myslela naozaj na všetko. Dokonca jej kabát pekne zrolovala tak, aby kapucňa trčala nahor a ona ho tak mohla z kufra pohodlne vytiahnuť. Oblečie si tmavofialový kabát a okamžite sa cíti menej nápadná. Podedila ho po Mone, ale aj tak je ako nový. Až na zašitú dierku v ľavom vrecku. Leila ju občas znovu roztrhne, ale to len keď sa jej zmocní panika.

Strčí doňho ruku a skontroluje ho. Mona ho opäť pevne zosíla. Asi je to to posledné sedemnásťročné dievča na svete, ktoré vie šiť. Leile pod rukou zašuští plastový obal a usmeje sa. Mona

jej tam schovala za hršť karamelových cukríkov. V tom zlatom obale sú pre ňu teraz ako poklad. Je to, akoby jej stisla ruku a povedala: *Zvládneš to.*

„Tak, poď!“ volá ju Fiona. „Už sme skoro tam!“

Pôsobí napäto a Leile je jasné, že sa jej už chce zbaviť. Leila za sebou ťahá kufor na škrípajúcich kolieskach, a keď sa priblížia k posledným dverám, odváži sa pomyslieť na hlavnú príčinu svojho zovretého žalúdka. Za dverami ju totiž čaká to, pre čo podávala dvanásťstranovú žiadosť o víza, nacvičovala si, ako sa má tváriť, podstúpila celú túto cestu, jednoducho toto všetko. Za dverami ju čaká mama.

Leila si hryzie peru a nasleduje Fionu do sklenenej príletovej haly. Srdce jej vyskočí z hrude a bije jej niekde v ušiach. Zaleje ju horúčava a potia sa jej ruky. Napadne ju, či je už neskoro, aby si nacvičila, ako sa má tváriť teraz. Pohľadom prečesáva dav plný neznámych ľudí. Všetci sú bieli a vysokí.

Mama tam nie je.

Leila zastane, ale Fiona povie: „A sme tu,“ a doklopká k beľoške v zelenej páperovej bunde. V rukách drží tabulu, na ktorej jej napísané: Leila Salehová. Leila ju nepozná. Má pocit, akoby stála navrchu útesu a žalúdok sa jej len tak krúti. Mama tam nie je. Zjavne po ňu prišla táto žena. Sklamanie v Leilinej hrudi sa rýchlo pretaví do zlosti.

Šesť rokov. Väčšina mám by nevydržala ani sekundu navyše. Vedela to len vďaka amme a rodičom všetkých kamarátov, čo

nedočkavo vyčkávali pri školskej bráne a usmiali sa, len čo zbadali svoje deti. Chýbali im už po šiestich hodinách, čo by to bolo po šiestich rokoch? Ale mama po ňu poslala – koho? Nejakú cudziu ženu.

Leila vystrie plecيا. Prečo by jej na tom malo záležať, keď mame je to zjavne ukradnuté? Fiona jej so zúfalým výrazom máva a Leila pokračuje na svojej ceste.

2.

„Som Liv,“ milo sa jej prihovori žena. Má jemný prízvuk a široký úsmev, ktorý jej odhaľuje krivé predné zuby. Leile sa zasekne hlas v krku, no vysúka zo seba aspoň chabý úsmev na privítanie. „Rada ťa spoznávam, Leila. Som kamarátka tvojej mamy. Sme kolegyne. Poslala ma, aby som ťa dopravila domov.“

Leile opäť zovrie žalúdok. Domov. Domov jej mamy bez nej.

„Musíme len počkať na... aha! Tu je!“

Liv začne nadšene kývať niekomu za Leiliným chrbtom. Otočí sa a uvidí dievča s hrubým blond vrkočom a cestovou taškou prevesenou cez plece.

Liv dievča objíma jednou rukou.

„*Jenta mi!* Aká si vysoká! Mala si dobrý let?“

„*Ja,*“ vzdychne si dievča, vymaní sa z objatia a skrúšene sa na Leilu usmeje.

„Po anglicky, *jenta mi,*“ so smiechom ju upozorní Liv. „Ako vidíš, máme spoločnosť.“ Usmeje sa na Leilu, ktorá by sa v tej chvíli najradšej prepadla pod zem.

„Leila, toto je moja dcéra, Britt,“ Liv ju štipne do líca a pozrie sa na ňu s takou očividnou hrdosťou, až Leilu zaplaví prázdnota. „Prišla zo školy v Bergene. Bude fajn, že budeš mať nejakú kamošku, kým si tu na návšteve.“

Leila hodí očkom po Britt. Nevyzerá, že by ju zmienka o kamarátstve vydesila. Trošku jej odľahne.

„Tvoja mama veľmi chcela prísť,“ začne Liv na ceste k východu. Leila otvorí ústa, že pozdraví Fionu, no tá už odklopkala niekam preč. „Podali sme žiadosť o núdzové financovanie, a keďže je riaditeľka, musela byť pri tom. Ale príde za nami na večeru.“

Za nami? Takže nie lenže po ňu poslala cudzích, ešte má s nimi stráviť celé hodiny? Leila stisne zuby a nasleduje Liv cez otáčacie dvere von z budovy. Už vo dverách cíti, ako sa na ňu lepí chlad a sklo ju chladí pod rukou. Fiona mala pravdu. Zima je tu mimoriadne ostrá, mrazí až do špiku kostí.

„Parkujem tu neďaleko,“ ukazuje Liv a kráča ďalej. „Nečaká nás dlhá cesta, ale pôjdeme aj podmorským tunelom. Tromsø je na ostrove, vedela si?“

Leila prikývne, hoci to nevedela. Nevyhľadala si ho na internete, nepozrela si tú knihu, čo jej mama poslala po amme a tak. Nechcela zakríknúť, že sa tam konečne dostane a uvidí miesto, kde žije jej mama. Miesto, pre ktoré opustila Anglicko aj Leilu.

Britt trochu zaostane a poštuchne Leilu do boku.

„Občas je jej trochu veľa, ale je v pohode. Aj Tromsø je fajn. Hlavne v lete.“

Na prvý pohľad mesto na Leilu neurobí veľký dojem. Obloha sa jej zdá nižšie ako zvyčajne, zatláča ich do zeme ako široká dlaň. Slnko presvitá pomedzi mraky, a tak všetko vyzerá zakaľené ako pod vodou.

„A sme tu,“ oznámi Liv, odomkne auto a otvorí kufor. Leile padne zrak na reťaze a vypleští oči. *Naozajstné reťaze*. V kufri. Hrubé, ťažké reťaze ako zo stredoveku. Myslel sa jej rozbehne na plné obrátky. Nie je to pasca? Nechcú ju uniesť?

„Snehové reťaze,“ ozve sa Britt, ktorá si asi všimla Leilino zdesenie. „Na kolesá.“

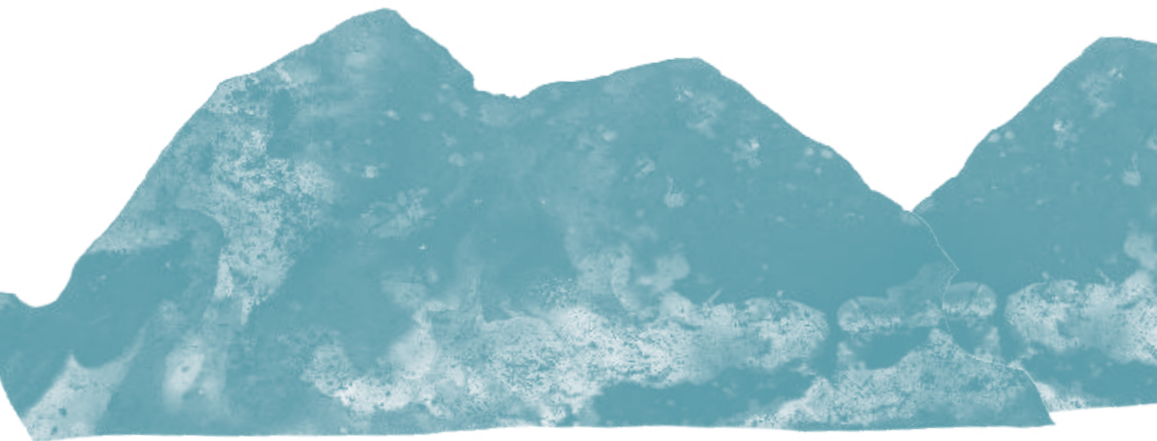
Liv zafučí, odsunie ich nabok a položí vedľa Leilin kufor.

„Vždy ich zabúdam vyložiť, až kým ich znovu nepotrebujem. Každý rok!“

„Leto sa ešte len začalo, mami,“ povie jej Britt. „Ešte mesiace ich nebudeš potrebovať, pokojne ich môžeš vyložiť teraz.“

„Moja *lillemor*,“ zasmee sa Liv a postrapatí Britt vlasy.

„Malá mama,“ vysvetľuje Britt a hodí cestovnú tašku na reťaze. „Nórske slovné spojenie.“

„*Tvoje* slovné spojenie,“ opraví ju Liv a sadne si za volant. „Nepoznám iné také dospelé dieťa. Hneď po narodení mi pripomínala, že sa mňa mlieko, prisahám.“

„Nemusela by som ti to pripomínať, keby si si to pamätala,“ podotkne Britt a Leila medzi nimi okamžite zacíti zmenu nálady.

Leila váha, hanbí sa otvoriť dvere spolujazdca. Britt to urobí za ňu a posunie sedadlo dopredu, aby si mohla sadnúť dozadu, a tak sa Leila nemotorne usadí na sedadlo spolujazdca. V spätnom zrkadielku vidí, ako Britt sedí s prekríženými rukami a odhodlane pozerá von oknom.

„Pásy!“ upozorní ich Liv a snaží sa udržať si veselý tón.

Niekoľko minút po tom, ako opustia letisko, sa krajina okolo nich začne meniť a Leila uvidí sľubované more, čo obmýva Tromsø. A potom sa pred nimi z ničoho nič objaví hora.

Leila si dáva pozor, aby jej od úžasu nepadla sánka. Ešte nikdy nevidela naozajstnú horu. Damask, ktorý opustili, síce obklopovali hory, no tie mala tak hlboko v spomienkach, že už si

ich nedokáže vybaviť. Najvyššie miesto, na ktoré sa dostala, bol kopec Box Hill, kde so školou behávali orientačný beh. No táto je obrovská. Len si tak rastie a rastie popri ceste až do výšin, do ktorých Leila nedovídi, posiatá domami a stromami, výnimočnými už len tým, že vyrástli na ozajstnej *hore*.

Auto prejde zákrutou a vchádza do obrovského tunela. Leila nedá najavo, že sa jej silno rozbúchalo srdce a odoláva nutkaniu zvrtnúť sa na sedadle.

„Hop-šup, pod more! Radšej zadržte dych!“ zavelí Liv, vyduje líca a našpúli pery ako ryba. Leila sa slabučko usmeje. „Britt ho kedysi milovala, však?“

„Kedysi,“ odsekne Britt. Osvetlí ich oranžové svetlo tunela a Leila opäť hodí očkom do spätného zrkadla. Ruky má stále prekrížené, obočie zvrátené. Leile príde Liv trošku ľúto. Zjavne sa veľmi snaží, aby sa nie len jej dcéra, ale aj dcéra jej kamarátky cítili príjemne.

No na druhej strane vie Leila svoje aj o tom, aké to je, keď ťa mama vytáča, keď ťa sklame, nepríde, keď má a nepovie tú správnu vec. Takže rozumie aj Britt.